

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
Familie- og oppvekstavdelingen
Att.: Margrethe Hannevik

Deres ref.:
13/4773

Vår ref.:
HH

Dato:
15. oktober 2014

Høring: Ny, utvidet unntaksordning for fedrekvoten og mødrekvoten i foreldrepengeordningen

Vi viser til departementets høringsbrev av 30. juni. Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS) har følgende kommentarer:

YS ønsker et arbeidsliv der det er mulig å kombinere yrkesaktivitet med omsorgsoppgaver. Dette må gjelde både kvinner og menn. Således har YS støttet forslag om innføring og utvidelse av fedrekvoten. Likestilling i arbeidslivet forutsetter likestilling på hjemmebane.

Innføringen av fedrekvoten i 1993 hadde to formål: Relasjonen mellom far og barn skulle styrkes, og ordningen skulle bidra økt likestilling mellom mor og far i arbeids- og familielivet. Dette har ført til at det har blitt langt vanligere og mer akseptert at både mødre og fedre tar permisjon, og dagens arbeidsgivere har forståelse og rutiner for uttak av foreldrepermisjon.

Etter innføringen av fedrekvoten har antallet menn som tar ut permisjon økt i takt med utviklingen av fedrekvoten. Analyser av fedrekvoten i Norge og Sverige (bl.a. Dahl, Løken og Mognstad, 2012; Duvander & Johansson, 2012), viser at det er en klar årsakssammenheng mellom innføringen av fedrekvoten og hvor mye lønnet foreldrepermisjon fedre tar. Andre studier viser at det er strukturelle forhold i deler av arbeidslivet som begrenser fars muligheter for å benytte permisjon utover fedrekvoten, Brandt og Kvande: 2013, 30 – 31. Likelønnskommisjonen beskrev det samme.

Til tross for at en stor del av foreldrepermisjonen kan deles fritt mellom mor og far, viser statistikken at mødrene fortsatt tar hoveddelen av permisjonen, mens fedrene stort sett har justert sitt uttak av permisjon etter lengden på fedrekvotens lengde. Økt fedrekvote fører til økt permisjonsuttak for fedre. YS er bekymret for at reduksjonen i fedrekvoten fra 1. juli 2014 vil medføre at menns uttak av permisjon vil gå ned.

Besøksadresse:

Lakkegt. 23

Postadresse:

Postboks 9232

Grønland

0134 Oslo

Org. nr.:

971 454 431

Telefon:

21 01 36 00

Et likestilt arbeidsliv forutsetter som nevnt mer likedeling av omsorgsoppgaver. YS vil derfor advare mot en uthuling av ordningen, som gjør det lettere å overføre kvoten til den annen forelderen.

Tillitsbasert unntaksordning med egenerklæring fra foreldrene

Etter YSs oppfatning må dagens ordning med søknad og godkjenning av overføring av kvotene videreføres. Det er et viktig prinsipp at trygdeytelser bare skal utbetales når lovens vilkår er oppfylt, og at utbetalingen av trygdeytelser skal kunne kontrolleres.

Ved å foreslå en ordning uten søknad, men med egenerklæring, innføres et nytt prinsipp for utbetalinger fra folketrygden. Et slikt prinsipp kan ikke YS støtte.

Departementet foreslår en egenmeldingsordning der kvoteeier krysser av for inntakskriterium i et skjema. For å sikre at foreldrene foretar en reell vurdering foreslås det videre at det skal gjøres oppmerksom på at feilaktige opplysninger kan føre til krav om tilbakebetaling av foreldrepengene.

Det er lite sannsynlig at en greier å utarbeide et så klart regelverk at det ikke vil være behov for tolkning av reglene. Tolkningen må da foretas av NAV. Det må vurderes hvorvidt dette reelt sett blir en forenkling av NAVs behandling. YS' medlemsforbund AVYO mener at en administrativ konsekvens av en utvidet unntaksordning vil være at den blir mer ressurskrevende for NAV, selv om den skulle bli basert på egenerklæringer.

Etterfølgende kontroll og dokumentasjonskrav

Departementet foreslår to alternative modeller, en hvor det legges opp til etterfølgende stikkprøvekontroll og en viss grad av dokumentasjonskrav, og en hvor det ikke foretas noen etterfølgende kontroll og det ikke er noen dokumentasjonskrav.

Som nevnt over mener YS prinsipielt at dagens ordning skal videreføres. Vi mener videre at en ordning uten noen som helst krav til dokumentasjon og heller ingen etterfølgende kontroll, i realiteten vil føre til at hele ordningen med fedre- og mødrekvote gradvis smuldrer opp.

En ordning med dokumentasjonskrav og stikkprøvekontroll vil da være å foretrekke, men under forutsetning av at stikkprøvene blir av et slikt omfang at en kan påregne å bli kontrollert.

Utfordringen blir å finne sanksjoner mot de som urettmessig har mottatt foreldrepenger. Departementet foreslår tilbakebetaling av foreldrepengene. Dette vil være en naturlig reaksjon mot de som mottar ytelse de ikke har krav på. I dagens system vil foreldrene vite om vilkårene er oppfylt før foreldrepengene utbetales. Det innebærer at en kan være trygg på at han eller hun har rett på ytelsen.

I begge de to forslagene departementet fremmer, vil brukerne ikke være sikre på at vilkårene er oppfylt. De kan risikere at NAV på et senere tidspunkt er uenig i deres egen vurdering, og at utbetalt ytelse skal tilbakebetales. Dette vil skape stor usikkerhet.

Avslutningsvis vil YS påpeke at økt adgang til overføring av kvotene mellom foreldrene vil føre til at mødre tar ut en større del av foreldrepengene og permisjonen enn i dag. Dette vil etter YS' mening være et tilbakeskritt i arbeidet med likestilling mellom kvinner og menn i arbeidslivet.

Med vennlig hilsen
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund – YS

Hege Herø /s/
seniorrådgiver
fagansvarlig likestillingspolitikk